

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Veronika Keilová

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec a jeho proměny v souvislosti
s covid pandemií

Veronika Keilová

Bakalářská práce

2022

Prohlášení autorky bakalářské práce:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Veronika Keilová

Tato práce se skládá z textové a audiovizuální části.

Poděkování:

V první řadě děkuji PhDr. Lívii Šavelkové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce a děkuji za její cenné rady. Děkuji i Mgr. Milanovi Durňakovi, Ph.D. za jeho rady a trpělivost ve vizuální oblasti. Děkuji také všem mým informantům, především Petrovi Čtvrtečkovi a Ondřejovi Tomáškovvi, kteří byli ochotní mi poskytnout informace a příslušné materiály ke vzniku této bakalářské práce a v neposlední řadě děkuji své rodině, která mi byla oporou na mé studijní cestě.

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika Keilová**
Osobní číslo: **H19256**
Studijní program: **B0314A250013 Sociální a kulturní antropologie**
Téma práce: **Sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec a jeho proměny v souvislosti s covid pandemií**
Zadávací katedra: **Katedra sociální a kulturní antropologie**

Zásady pro vypracování

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jakou roli hraje v obci Dubenec sbor dobrovolných hasičů a jak se tato role proměnila během covidové krize. Akcentován bude i požární sport, který je pod sborem realizován, a změny, kterým byl v souvislosti s pandemií vystaven. Primárně bude studentka vycházet z kvalitativní metodologie, jako je zúčastněné pozorování, polostrukturované, otevřené rozhovory a focus group, dále se studentka zaměří na studium archivů či médií pro zjištění informací ke vzniku a proměně sboru v dané obci. Součástí bakalářské práce bude i audiovizuální výstup.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Bell, S., S. Coleman 1999. *The Anthropology of Friendship*. London: Routledge.

Desmond, M. 2011. Making Firefighters Deployable. *Qualitative Sociology* 1: 59-77.

Desmond, M. 2016. Becoming a Firefighter. *Ethnography* 4: 387-421.

Eriksen, T. H. 2008. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Portál, s. r. o.

Nitra, J. 2020. *Pompiéři, požárníci, hasiči: dějiny českého hasičství*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton.

Novotná, H., Špaček, O., Štovičková, M. (eds.). 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: FHS UK.

Petráň, T. 2011. *Ecce Homo: Esej o vizuální antropologii*. Pardubice: UPCE.

Sekot, A. 2003. *Sport a společnost*. Brno: Paido, FSpS MU.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Lívía Šavelková, Ph.D.

Katedra sociální a kulturní antropologie

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2022**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.

děkan

PhDr. Tomáš Boukal, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 19. listopadu 2021

Anotace

Cílem práce je zjistit, jakou roli hraje v obci Dubenec sbor dobrovolných hasičů a jak se tato role proměnila během covidové krize. Akcentován bude i požární sport, který je pod sborem realizován, a změny, kterým byl v souvislosti s pandemií vystaven. Primárně se bude vycházet z kvalitativní metodologie, jako je zúčastněné pozorování a otevřené rozhovory, dále zaměření se na studium archivů či médií pro zjištění informací ke vzniku a proměně sboru v dané obci. Součástí bakalářské práce bude i audiovizuální výstup.

Klíčová slova

Sbor dobrovolných hasičů, požární sport, covid pandemie, pořádání kulturních akcí, výjezdová jednotka

Title

The Volunteer Firefighters in Dubenec and Their Changes for Covid Pandemics

Annotation

The main aim of the thesis is to find out roles of the Volunteer Firefighters in the village Dubenec for the local village and its vicinity. The research focuses on a change of these roles during the covid-19 pandemics, including the Firesport activities. The research is based on a qualitative methodology such as participant observation, interviews, study of archival sources and media. The audiovisual methodology is applied and the ethnographic film is a part of this thesis.

Keywords

The Volunteer Firefighters, Firesport, Covid pandemics, Organization Events, Emergency unit

Obsah

Úvod	11
1. Metodologie výzkumu	12
1.1. Kvalitativní výzkum	12
1.2. Etika výzkumu.....	13
1.3. Rozhovory	13
1.3.1. Představení informantů.....	14
1.4. Metodologie vizuální části	16
1.4.1. Ukázka etnografického filmu	17
2. Historie sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec	18
3. Sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec	20
3.1. Organizace sboru.....	20
3.1.1. Valná hromada	20
3.1.2. Výbor sboru.....	21
3.1.4. Starosta sboru	22
3.1.5. Velitel sboru	22
3.1. Financování sboru	23
3.3. Hasičské desatero	23
4. Souhrn činnosti sboru dobrovolných hasičů Dubenec v roce 2020.....	25
5. Souhrn činnosti sboru dobrovolných hasičů Dubenec v roce 2021.....	26
6. Sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec a koncept P. Bourdieu.....	27
7. Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec	28
8. Pořádání soutěží v požárním útoku a pořádání kulturních akcí.....	29
8.1. Hasičské soutěže v obci Dubenec.....	29
8.1.1. Soutěž o putovní pohár obce Dubenec	31
8.1.2. Jizerská a východočeská liga.....	33
8.1.3. Noční soutěž.....	33
8.2. Hasičský ples.....	33
8.3. Poslední kondiční jízda.....	34
8.4. Pálení čarodějnic	35
8.5. Hasičské slavnosti	35

9. Požární sport	36
10. Závěr	37
11. Použitá literatura	39

Úvod

První český sbor dobrovolných hasičů byl založen 22. května 1864 v obci Velvary (Nitra: 77). Téměř padesát let¹ poté vznikl i český sbor dobrovolných hasičů v obci Dubenec. Protože je tento spolek s obcí Dubenec neodmyslitelně spojen, je cílem bakalářské práce zjistit, jakou roli v ní hraje sbor a jak se jeho role proměnila během covidové pandemie, která plošně zasáhla celou Českou republiku. Práce se také zaměří na to, jak funguje lokální sbor dobrovolných hasičů.

Sbor dobrovolných hasičů, potažmo jednotka sboru dobrovolných hasičů, nespočívá pouze ve spolupráci s profesionálními hasiči ve smyslu hašení požárů nebo při záchranných akcích během živelných pohrom či při mimořádných událostech, ale i během dalších událostí. Jedná se o pořádání kulturních událostí v obci (jako hasičský ples, pálení čarodějnic či pohádkový les), ale i při technických, jako je svoz železného šrotu, během covidové pandemie i rozvoz dezinfekcí a respirátorů pro obyvatele obce. Jak uvedl náměstek sboru Petr Čtvrtečka během našeho rozhovoru, „*bez nás by v Dubenci nebyl žádný kulturní život a těžko by obec bez nás fungovala!*“ (Petr Čtvrtečka, 18.11.2021)

Téma týkající se sboru dobrovolných hasičů Dubenec jsem si zvolila z toho důvodu, že jsem členkou tohoto spolku už od svých šesti let, a následně i proto, že dobrovolné hasičství není jen o zmiňované pomoci, ale je i o výrazné komunitě, která svojí činností přispívá k fungování celé obce.

¹ Konkrétně byl datován 1.1.1912

1. Metodologie výzkumu

„*Co jste hasiči, co jste dělali?*“ – Je slovní spojení, které trefně vystihuje celou práci, neboť cílem bakalářské práce bylo nahlédnout do sboru dobrovolných hasičů obce a snažit se zodpovědět na následující otázky:

Jakou roli hraje sbor dobrovolných hasičů v obci Dubenec?

Jak se tato role proměnila během covidové pandemie?

1.1. Kvalitativní výzkum

Pro svoji práci jsem využila kvalitativní výzkum, neboť Hendl tvrdí, že právě kvalitativní výzkum se provádí „pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedinců“ (Hendl 2005: 51). Novotná uvádí, že jde o to „zjistit, co lidé dělají a/nebo jak tomu, co dělají rozumějí. Přičemž ideálně toto všechno zjistíme tam, kde se to děje, a v momentě, kdy se to děje“ (Novotná 2019: 260).

Sběr dat a jejich analýza v kvalitativním výzkumu, dle slov Hendla „probíhají v delším časovém intervalu a tato analýza dat a sběr probíhají současně“ (Hendl 2005: 50). Sběr dat trval od února roku 2020 do ledna roku 2022. Díky kontaktu se členy sboru dobrovolných hasičů Dubenec jsem mohla nahlédnout do jejich vnitřních záležitostí, jako je vlastní chod sboru, jejich činnost či organizace kulturních akcí pro občany obce Dubenec a pro občany okolních obcí.

Zásadní podmínkou terénní práce je dle Eriksena „snaha a ochota se co nejvíce účastnit místního života, během kterého je sběr dat podmíněný přesně stanoveným formálním metodám v závislosti na typu terénního výzkumu“ (Eriksen 2008: 41). Metoda, kterou jsem využívala primárně v kvalitativním výzkumu u sboru dobrovolných hasičů, bylo pozorování, neboť jsem sama členkou tohoto sboru. Dle Heřmanského je podmínkou účastnění dostat se do prostředí, jež chceme zkoumat (Heřmanský in Novotná 2019: 356).

Musím konstatovat, že během zúčastněného pozorování jsem získala mnoho dat, které mi byly užitečné k samotnému vzniku bakalářské práce. Heřmanský hovoří o tom, že „zúčastněné pozorování vychází z premisy a že abychom mohli porozumět jevu, který nás zajímá, resp. získat odpověď na výzkumný problém, musíme jej zkoumat tam, kde se „přirozeně“ nachází. Musíme jít tedy tam, kde je daný jen tak říkajíc doma“ (Heřmanský in Novotná 2019: 356).

Díky kontaktu se členy sboru jsem mohla prostudovat patřičné dokumenty. Dobrovolní hasiči mají ve svém výboru tzv. kronikáře, který píše hasičskou kroniku. V kronice jsou zaznamenány veškeré informace, co se za celý rok událo. Další dokumenty, které jsem mohla prostudovat a následně využít ve své práci, byly souhrnné zprávy o činnosti sboru.

Klíčový informátor mého výzkumu byl náměstek sboru dobrovolných hasičů v Dubenci, Petr Čtvrtečka. Předával mi cenné informace, které by bez jeho pomoci nebylo možné dohledat. Tyto informace se primárně týkaly vnitřních záležitostí sboru hasičů v Dubenci, jako například činnosti sboru, jeho působnosti, ale i historie, neboť „klíčový informátor výborně zná své prostředí a dokáže své znalosti vyjádřit“ (Hendl 2005: 194).

1.2. Etika výzkumu

Na začátku každého rozhovoru jsem informanty seznámila s tím, že jejich výpovědi budu využívat ve své bakalářské práci. Upozornila jsem je, že nemusí odpovídat, pokud jim daná otázka není příjemná. Během rozhovorů jsem se informantů tázala, zda mohu ve své práci použít jejich konkrétní jméno.

1.3. Rozhovory

Protože jsem sama členkou tohoto sboru, bylo snadné si během pozorování domluvit a následně zrealizovat rozhovory se členy sboru. Nejvíce jsem využívala neformální rozhovor, který dle Hendla, spoléhá na bezprostřední pokládání otázek během průběhu rozhovoru. (Hendl 2005: 175). Dle Zandlové „neformální rozhovor umožňuje bezprostředně reagovat na nové zcela nečekané situace v terénu, nebo se naopak doptávat na věci zdánlivě samozřejmé“ (Zandlová in Novotná 2019: 326). Tento typ rozhovoru jsem využila především při pozorování v jejich přirozeném prostředí, tj. v hasičské zbrojnici v Dubenci nebo při aktivitách pro děti, například v rámci tréninků požárního útoku.

V současnosti, jak tvrdí Zandlová, je běžné komunikovat nejen osobně, ale též i prostřednictvím komunikačních technologií (Zandlová in Novotná 2019: 323), proto jsem s jednou informantkou, Kateřinou Pečenkovou, využila právě rozhovor s využitím komunikačních technologií.

„Asynchronní rozhovor je realizován tak, že výzkumník zašle dotazovanému prostřednictvím komunikačních technologií otázky a ten je výzkumníkovi pošle nazpět, ale ne

ve stejný čas, kdy výzkumník otázky zaslal“ (Zandlová in Novotná 2019: 333). Kateřině jsem otázky poslala prostřednictvím Messengeru a ona mi druhý den odpověděla.

1.3.1. Představení informantů a jejich vztah k činnosti u dobrovolného sboru hasičů
Celkem jsem uskutečnila šest rozhovorů. Rozhovory byly s Petrem Čtvrtečkou, s Lubošem Lesákem a velitelem sboru Ondřejem Tomáškem, které probíhaly v dubenecké hasičské zbrojnici. Dále s Bohuslavem Všetečkou a Josefem Dubským jako se zasloužilými hasiči, které proběhly u informantů doma. Rozhovory se primárně týkaly historie sboru v obci Dubenec a také toho, jaká byla jejich činnost ve sboru dobrovolných hasičů. Poslední rozhovor byl s Kateřinou Pečenkovou, s aktivní členkou dobrovolných hasičů, kterou jsem oslovila, abych měla pohled na hasičství i z ženské perspektivy.

Petr Čtvrtečka, nar. roku 1971, je náměstek sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec, u sboru je 10 let.

„Mám spoustu kamarádů, kolegů, kteří jsou ve výjezdové jednotce, ale víceméně je zajímavá jen tato oblast, to znamená, že ‚zahoukaj to, přijedou, odhasí to, dohoukaj to, vrátí se do zbrojnice a jdou domů‘ a pak jsou tady tací, kteří chtějí rozšířit tu kulturu, posunout to někam dál, což není jen o tom mít v obci výjezdovou jednotku, ale je potřeba dělat s lidmi, aby se to šířilo dál, což je daleko těžší, než přijet někam hasit a pak uklidit auto, takže ne každému to vyhovuje. Ta motivace tam prostě musí být“ (Petr Čtvrtečka, 18.11. 2021).

Luboš Lesák, nar. roku 1986, je starosta sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec, členem od 1995, kdy začínal v družstvu mladých hasičů.

„Dělám to z toho důvodu, že mě to baví, baví mě dělat to s těmahle chlapama, i když to kolikrát stojí nervy a hádáme se. Rád s Petrem a s Michalem vychovávám děti, protože mám tu vidinu, že tu po nás něco zbude. Za další, snažíme se to tu trošku pozdvihnout, protože to v minulosti stálo a stálo to za prd. Udělali jsme změny, obnovili jsme výbor, omladili jsme to tady, aby to nějakým způsobem začalo fungovat, jiným způsobem, než říkají ti starší členové – za nás to bylo takhle a takhle, a právě se to snažíme dělat jinak než oni. Zkrátka dělám to rád. U výjezdu je to rozhodně o tom pomoci někomu, kdo to potřebuje. Tohle se nedá moc popsat. To, že kolikrát ohrožuješ svůj vlastní život si ani v tu chvíli neuvědomíš“ (Luboš Lesák, 18.1.2021).

Ondřej Tomášek, nar. roku 1986, je velitel sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec, členem taktéž od roku 1995, kdy začínal v družstvu mladých hasičů.

„Jsem u hasičů od malička, je to takový styl života. Dělán to z přesvědčení, a protože se pomáhá lidem. Ve výjezdové jednotce je to svým způsobem adrenalin, který je ale jen při cestě do hasičárny, pak když sedím v Tatře a vím, že jedu například k požáru baráku, tak mi šrotuje mozek, jak postupovat, jak pomoci, jak být rychlejší, ale zároveň nezmatkovat. Hlavním posláním je pomoci, protože nikdy nevíš, kdy tu pomoc budeš potřebovat pro sebe“ (Ondřej Tomášek, 18.11.2021).

Příkladem motivace hasičů může být terénní výzkum Desmonda, ve kterém uvádí, jak Lesní služba motivuje hasiče k činnosti, která ohrožuje jejich život. Popisuje proces, kterým si hasiči vybudují specifickou dispozici k riskování, jejímž prostřednictvím nahlíží na hašení jako na činnost bez nebezpečí² (Desmond 2010: 59).

Josef Dubský³, nar. roku 1945, je držitelem vyznamenání zasloužilého hasiče.

Dubský uvádí, že roku 1912 byla svolaná ustavující schůze. *„Můj děda byl zvolen velitelem sboru a pak i po válce můj táta byl zvolen do funkce velitele sboru. A tak i já jsem se jako malej přihlásil do zákovského družstva, asi v roce 1955. To byly pořád jen soutěže, soutěže a soutěže, učení, učení, učení. Táta mě vodil do hasičárny jako kluka, takže jsem v tom byl opravdu namočenější. Pak mě to popadlo ještě víc, to už bylo před válkou, to mě mohlo být tak 15-16 let. To bylo ještě v té staré zbrojnici, když jsem se učil balit hadice a učil jsem se chodit na věž. Otec ještě dělal materiálně-technického referenda a mě vodil do zbrojnice, každý týden, a museli jsme zkontrolovat stříkačku a ostatní techniku“ (Josef Dubský, 18.1.2022).*

Podle Dubského si v roce 1974-1975 ve výboru vzpomněli, že by mohl být velitelem, když už všichni byli v jeho rodině velitelem. *„Mně se moc nechtělo, už jsem nebyl žádný mladík. Pak jsem teda jezdil k požárům, jako velitel. Já jsem se pořád do všeho pletl, tak jsem měl práce hodně a zkrátka, abych na to měl nějaký trošku vzdělání, tak jsem šel do Bílých Poličan si udělat odznak prvního stupně, což je jakási odbornost (dneska to je jako odznak vzorného požárníka), který mám jen já z celého okresu.“⁴ Ke zkoušce jsem musel znát politiku,*

² Vlastní překlad.

³ Zasloužilý hasič je vyznamenání, které se uděluje hasičům, kteří celoživotní prací přispěli k rozvoji dobrovolného hasičstva.

⁴ Dodnes má tento nejvyšší odznak pouze pan Dubský v celém trutnovském okresu.

technické prostředky, především taktiku hašení požáru, statut a jednací řád“ (Josef Dubský, 18.1.2022).

Kateřina Pečenková, nar. roku 1999, členka dobrovolných hasičů obce Dubenec od čtvrté třídy na základní škole.

„Dělám to pro lásku ke sportu. Asi se budu opakovat s klišé větou, že hasiči jsou druhá rodina, ale je tomu skutečně tak. Jsou to lidé se stejnou vášní a zaujetím, dělají to srdcem a neohlíží se za penězi a časem nad tím stráveným, protože kdybychom to takto dělali, tak u hasičů nikdo nebude“ (Kateřina Pečenková, 12.1.2022).

Bohuslav Všeťka, nar. roku 1943, je držitel vyznamenání zasloužilého hasiče. Nahlíží na hasičství jako rodinnou tradici, protože celá rodina byla u dobrovolných hasičů. Ve své době byl velitel sboru v Dubenci a i okrskovým velitelem.

1.4. Metodologie vizuální části

Součástí bakalářské práce je i audiovizuální snímek. „Film ‚slouží‘ antropologii jako prostředek dokumentace, zaznamenává jevy a situace“ (Petráň 2011: 37). Samotné natáčení probíhalo od února 2020, kde první záběry vznikly, když dubenečtí hasiči rozvázeli roušky pro občany Dubence a skončilo roku 2021 záběry z valné hromady. Před samotným natáčením jsem se vždy zeptala, zda aktéři souhlasí, že jsou natáčeni a oznámila jsem jim, že záběry budou součástí mého etnografického filmu, který bude volně dostupný ke zhlédnutí.

Součástí etnografického filmu jsou rozhovory se třemi aktéry ze sboru dobrovolných hasičů v obci Dubenec, tj. s náměstkem sboru Petrem Čtvrtečkou, se starostou sboru Lubošem Lesákem a se zasloužilým hasičem Josefem Dubským. Chtěla jsem natočit i rozhovor se zasloužilým hasičem Bohuslavem Všeťkou o jeho činnosti ve sboru a jak vznikla soutěž O putovní pohár obce Dubenec, ale odmítl, tudíž jsme provedli pouze rozhovor bez kamery. Etnografický snímek je doprovázen záběry z několika činností hasičského sboru, dále z hasičské zbrojnice a z pořádaných soutěží dobrovolnými hasiči v Dubenci.

Pro svůj snímek jsem nejvíce využila observační metodu (Nichols 2010), poněvadž díky pozorování jsem mohla bezprostředně natočit autentické záběry. Dále jsem využila i participativní metodu (Nichols 2010), protože velitel výjezdové jednotky Ondřej Tomášek natočil na GoPro kameru několik záběrů ze zásahu z výjezdu.

1.4.1. Ukázka etnografického filmu

Etnografický snímek s názvem „Co jsme hasiči, co jsme dělali“ jsem ve čtvrtek 24. března 2022 promítala jak samotným aktérům, tak i ostatním členům dubeneckého hasičského sboru, v zasedací místnosti dubenecké hasičské zbrojnice. Celý snímek má necelých 15 minut a je ozvláštněn záběry z dronu a z GoPro kamery.

Z určitého morálního hlediska pro mě bylo důležité ukázat snímek hasičům z Dubence před závěrečným odevzdáním bakalářské práce. Chtěla jsem, aby samotní aktéři viděli, co jsem po celou dobu výzkumu natáčela. Po zhlédnutí snímku jsem je požádala, aby vyjádřili svůj názor a své pocity k celému filmu. Potěšilo mě, že ohlasy byly pozitivní a i to, že členové sboru by rádi po závěrečném odevzdání snímek zveřejnili na svých internetových stránkách a na sociálních sítích.

Společně jsme se shodli na drobné úpravě v záběrech z noční soutěže a z kurzu první pomoci pro mladé hasiče. Pro vylepšení autenticity filmu jsem po konzultaci s velitelem sboru Ondřejem Tomáškem přidala jeho GoPro záběry ze zásahu výjezdové jednotky.

2. Historie sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec

„Měl jsem kamaráda Zdeňka Šedivku (nar. v roce 1931), který mi tohle všechno vyprávěl. Budu mluvit to, co mi on řekl.“ Josef Dubský vzpomíná, jak při výročí 100 let od založení sboru v obci Dubenec byla u hasičské zbrojnice velká slavnost – byla tady dokonce i kapela a mažoretky a pan Šedivka měl za úkol promluvit k založení sboru dubeneckých dobrovolných hasičů⁵. (Josef Dubský, 18.1.2022)

Před samotným vznikem českého sboru dobrovolných hasičů v obci Dubenec působil sbor německý, který byl založen v březnu roku 1881 (Volšička 1999:44).

„V roce 1911 došlo k velkému požáru u Endtů (na horním konci Dubence), tenkrát byly žně a všechno se navozilo domů a celý dům byl obložený slámou, takže celé hospodářství lehlo popelem. Šedivka mi říkal, že jeho máma, jako malá holka, byla svědkem toho požáru, viděla telata a krávy, jak postupně umírají. V Dubenci se říkalo, že Němci k Endtům přijeli pozdě, jenže tenkrát to bylo tak, že když zazněla siréna, tak hasiči nejdříve museli zapřáhnout koně do vozu a pak až jet k požáru. Dokázalo se po této události, že když němečtí hasiči mají dole v Dubenci sbor, tak my chceme na hořením konci taky sbor, ale český“ (Josef Dubský, 18.1.2022).

V roce 1912 tedy došlo k založení českého hasičského sboru v obci Dubenec. Dle slov Dubského se v hostinci Na Vyhlídce (dnes U Boženky nahoře v Dubenci) sešli hasiči, většinou se jednalo o sedláky a udělali něco jako přípravný výbor, ve kterém byli zvoleni členové vedení sboru. Předseda byl Josef Šedivka, velitel Jan Voňka a Josef Dubský.⁶ Hasičskému sboru chyběla technika a vybavení, proto v následujícím roce byla koupena ruční stříkačka. A protože sbor neměl v té době žádnou hasičskou zbrojnici, byla stříkačka a jiná hasičská technika uskladněná v kůlně u jednoho z členů sboru – u pana Josefa Maška. (Josef Dubský, 18.1.2022)

Za první světové války museli všichni mladí členové sboru narukovat do války a snížil se početní stav natolik, že se zrodila myšlenka o založení ženského českého sboru, v němž ženy plnily stejné úkoly, jako hasiči mužského pohlaví. *„Aby se nesnižoval stav těch vycvičených hasičů, tak v roce 1916 byl založen ženský hasičský sbor, měl 28-33 členek.*

⁵ Celý monolog Zdeňka Šedivky o vzniku dubeneckého sboru je přepsán na internetových stránkách dubeneckých hasičů.

⁶ Josefa Dubského, s kterým jsem vedla rozhovor, to byl dědeček.

Náčelnicí byla paní Marie Macháčková. Moje babička tam byla zástupkyně. Ženský sbor skončil až v roce 1934“ (Josef Dubský, 18.1.2022).

„S přibývajícím vybavením přestala vyhovovat provizorní kůlna u Mašků a zrodila se myšlenka vybudovat požární zbrojnici pro české hasiče. Vzhledem k rivalitě Čechů a Němců vyvstal již první problém při výběru stavební parcely, poněvadž stavbu německý starosta nepovolil. Česká zbrojnice byla dokončena v roce 1926 a na tomto místě stojí dodnes“ (Šedivka in Hasiči Dubenec).

„Rok 1938 se dotkl českého sboru v Dubenci. Na základě Mnichovské dohody se Dubenec stal součástí Německa. Německé úřady zrušily činnost českého hasičského sboru a prapor musel být odevzdán starostovi obce. Přestože byl český sbor v obci zrušen, museli bývalí členové sboru docházet na pravidelná cvičení, kde pod dozorem Němců nacvičovali postupy, jak zlikvidovat požáry vzniklé při bombardování“ (Šedivka in Hasiči Dubenec).

„Po válce šli hasiči pro prapor. A když si ho členové sboru přinesli, tak si řekli, že celý sbor musí znovu vybudovat, protože německý sbor jim vše sebral, jako hasičskou techniku, uniformy, všechno nářadí, takže nic neměli. Hned se do toho pustili, zase to byli ti sedláci. Taky můj táta, pan Šedivka, pan Kirsch“ (Josef Dubský, 18.1.2022).

„V 50. roce dubenecký hasiči začali pučet, protože se vrátili vojáci ze základní služby. To byli kluci dvacetiletí a dali se do práce. V této době se začala probouzet myšlenka o novou techniku. Následně obdrželi novou stříkačku PF-8 a od podniku Zelenina ve Dvoře Králové se sboru podařilo získat Tatra 805, takže už sbor nemusel vozit hadice a ostatní materiál na korbě nákladáku“ (Josef Dubský, 18.1.2022). Hodně úsilí bylo v této době věnováno kulturnímu životu v obci, kdy se žádná akce bez hasičů neobešla. Pan Dubský uváděl dětské dny, poutňové zábavy, posvícenské zábavy, které mnohdy trvaly od soboty až do pondělí, plesy a slavnosti i veselice při různých výročích a svátcích. (Josef Dubský, 18.1.2022)

V roce 1970 místní jednota požární ochrany na své schůzi rozhodla, že se obnoví kronika sboru, protože v letech 1939-1945, kdy byla pohraniční část Československé republiky převážně osídlená Němci, byla zabrána. Kroniku založili na počest osvobození Československé republiky Sovětskou armádou k 25. výročí (Hasičská dubenecká kronika).

3. Sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec

Všechny sbory dobrovolných hasičů jsou zároveň organizačními jednotkami SH ČMS⁷ a zároveň jsou zapsanými pobočnými spolky (pobočnými vůči hlavnímu spolku, a to SH ČMS), které jsou zapsané ve spolkovém rejstříku (Stanovy SH ČMS 2017).

Sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec působí na třech úrovních. V první řadě v rámci kultury v obci, což je dle slov Petra Čtvrtečky⁸ ta nejoblíbenější činnost, protože kultura drží obec pohromadě a jelikož je sport součástí kultury, dle tvrzení z knihy Sport a společnost (Sekot 2003: 8), plní sbor i funkci sportovní. Tato kategorie se dále dělí na funkce sportovní a vedení mládeže, v nichž dobrovolní hasiči zabývají sportovní činností v oblasti požárního sportu. U mladších dětí sbor využívá i činnost výchovnou, jako je branná či vědomostní. V oblasti vzdělávání mládeže se pak sbor zabývá školením v oblasti první pomoci. Do třetice sbor plní funkci na úrovni požární ochrany, která probíhá ve spolupráci s obcí a vychází ze zák. č. 133/1985 Sb. O požární ochraně, kde sbor působí jako výjezdová jednotka pod kategorií JPO III.

3.1. Organizace sboru

Stanovy zdůrazňují, že sbor dobrovolných hasičů je organizační jednotka, která má své orgány sboru. Mezi zmiňované orgány sboru patří:

- a) valná hromada,
- b) výbor sboru,
- c) starosta sboru a náměstkove sboru
- d) velitel sboru,
- e) vedoucí zájmových kolektivů (Stanovy SH ČMS 2017).

3.1.1. Valná hromada

Valná hromada, jak uvádí stanovy, je tvořena členskou základnou sboru a je stálým rozhodovacím orgánem, který rozhoduje o:

- a) symbolech, činnostech sboru a hospodaření sboru,
- b) činnostech týkajících se působnosti sboru,
- c) zájmových aktivitách,

⁷ SH ČMS = Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska; toto sdružení působí na úseku požární ochrany ve smyslu zák. č. 133/1985 Sb. O požární ochraně

⁸ Rozhovor s Petrem Čtvrtečkou ze dne 8.11.2021

- d) kontrolní a revizní radě,
- e) o rozpočtu sboru,
- f) činnosti sboru na nadcházející období (Stanovy SH ČMS 2017).

Petr Čtvrtečka říká, že valná hromada je orgán, který schvaluje celý rok, činnost sboru a práci. Je orgánem, který volí členy do výkonného výboru a svým způsobem kontroluje činnost celého sboru (Petr Čtvrtečka, 8.11.2021). Valnou hromadu vždy svolává výbor nebo starosta sboru minimálně jednou ročně v daném období (Stanovy SH ČMS 2017).

V roce 2021 se výroční valná hromada uskutečnila 11. 12. 2021 v 15:00. Ze 74 členů dubeneckého hasičského sboru se jí účastnilo 32.⁹ V čele členské základny zasedá starosta obce Dubenec Jaroslav Huňát, dále Petr Čtvrtečka, starosta sboru Luboš Lesák, velitel výjezdové jednotky Ondřej Tomášek, Zdeněk Šedivka a Martin Všetečka.

3.1.2. Výbor sboru

Výbor, jak uvádí stanovy, projednává a rozhoduje všechny závažně záležitosti, pokud nejsou vyhrazeny nebo si je nevyhradí valná hromada. Výbor svolává starosta, popř. jeho náměstek.

Výbor tvoří:

- a) starosta sboru, popř. jeho náměstek nebo náměstkové,
- b) velitel sboru, preventista sboru, popř. vedoucí kolektivu mladých hasičů a zájmových kolektivů,
- c) další členové v počtu, který stanoví valná hromada, přičemž výbor musí být nejméně tříčlenný (Stanovy SH ČMS 2017).

U sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec výbor tvoří starosta sboru Luboš Lesák, jeho náměstkové Petr Čtvrtečka a Miroslav Voltr, velitel sboru Ondřej Tomášek a vedoucí zájmových kolektivů Michal Skořepa. Dále u dubeneckých hasičů působí Libuše Šimková jako hospodář, vedoucí sportovního družstva Dominik Mikeš a kronikář Roman Fafl.

„Práce žen ve sboru je taky velice potřebná, protože nám pomáhají v pořádání soutěží, dohlížejí na celkový pořádek sboru“ (Petr Čtvrtečka, 13.3.2022).

⁹ Celkem je ve sboru 102 členů, ale z toho tvoří 28 členů děti.

3.1.4. Starosta sboru

Přijaté stanovy sdružení hasičů uvádí, že starosta sboru je představitel sboru, který zastupuje při jednáních s jinými orgány a organizacemi a jeho primární oprávnění je:

- a) podepisuje písemnosti sboru
- b) rozhoduje záležitosti, které mu výbor sboru svěřil
- c) připravuje jednání výboru a zajišťuje plnění jeho rozhodnutí
- d) odpovídá za dodržování stanov
- e) odpovídá za správné hospodaření s majetkem sboru i s majetkem svěřeným do péče jinými orgány a organizacemi
- f) o své činnosti podává zprávy na nejbližším jednání výboru
- g) pečuje o celkový rozvoj sboru, ... (Stanovy SH ČMS 2017).

Ve sboru, jak už jsem zmiňovala, je starostou Luboš Lesák, tuto funkci vykonává tři volební období (jedno období trvá 5 let). Popisuje, že se k této funkci dostal „jako slepý k houslím“, poněvadž minulý starosta sboru odešel ze zdravotních důvodů. Dá se říci, že on celý sbor reprezentuje a jedná dle pokynů výboru sboru.

V dubeneckém hasičském sboru jsou starostovi k dispozici dva náměstkové, tj. Petr Čtvrtečka a Miroslav Voltr. Jejich činnost primárně spočívá ve spolupráci se starostou sboru a hlavním úkolem je koordinovat celý sbor, jak už v rámci fungování sboru, tak i fungování sboru navenek – tj. spolupráce s okolními sbory nebo s obcí.

3.1.5. Velitel sboru

Velitel sboru, dle stanov, vyřizuje všechny záležitosti související s účastí sboru na požární ochraně a ochraně obyvatelstva a v těchto záležitostech zastupuje sbor při jednáních s orgány obce, fyzickými a právníckými osobami (Stanovy SH ČMS 2017).

Dle příručky dále velitel sboru například navrhuje členy SDH pro naplnění stavu jednotky SDH obce a vytvoření potřebných záloh, podílí se na připravenosti jednotky, mobilní požární techniky a věcných prostředků (Stanovy SH ČMS 2017).

Velitel sboru v Dubenci je Ondřej Tomášek a jeho primární funkcí je se materiálně starat o hasičský sbor, v letních měsících se například stará o organizaci hasičských soutěží. „*U nás spíš ale funguje taková týmová spolupráce*“ (Ondřej Tomášek, 24.2.2022).

3.1. Financování sboru

Financování dubeneckého sboru je rozděleno do třech kategorií. Dle přijatých stanov první kategorie je z členských příspěvků, které jsou ve výši 150Kč ročně. Druhá kategorie tvoří dotace z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a dále příspěvky od Královéhradeckého kraje a od obce Dubenec. Poslední kategorie, tedy třetí, jsou finance z brigád (jako například sběr šrotu a železa) a z pořádání kulturních akcí.

Opatření proti šíření covid-19 zapříčinila, že sbor nemohl pořádat kulturní akce, jako hasičské slavnosti či pálení čarodějnic, a proto přišel o značný příjem.¹⁰

Z ekonomického důvodu hasičský sbor zvažuje návrh na zvýšení příspěvků ze 150Kč na 250Kč ročně, protože se zvedly náklady na celkový provoz a zvedly se například i ceny materiálu na opravy hasičské techniky a strojů.

3.3. Hasičské desatero

Dalo by se říci, že hasičské desatero je etický kodex pro každého člena dobrovolných hasičů. Tato pravidla chování vznikla v 19. století a jsou platná i v současné době. Členové dubeneckých dobrovolných hasičů též ctí tzv. Hasičské desatero, jež zní:

1. Nehledej v dobrovolném sboru hasičském ni zisku, ni slávy, nýbrž jen povinnosti bratrské pomoci v neštěstí.
2. Jsi-li hasičským dobrovolníkem, buď jím celou duší a celým tělem, nemáš-li dobré vůle, nejsi dobrovolníkem a jsi dobré věci obtíž.
3. Buď obětavý a statečný, ale jednej vždy s rozvahou, zbytečně nevydávej se v nebezpečí a dbej v činnosti hasičské svého zdraví.
4. Jsi-li činovníkem, nevypinej se nad jiné, ale pamatuj, že ti, kteří Tě zvolili, očekávají od Tebe činnosti zvýšenou a všechny přednosti těla i duše.
5. Bratry své považuj za rodné, jsi-li vzdělanější, nepohrdej jimi, ale hled' jich povznést.
6. Pamatuj, že na hasičském dobrovolníku se žádá povaha přímá, šlechetná a vlastenecká, v pospolitém jednání počestná a vlídná.

¹⁰ Přesná suma mi nebyla sdělena.

7. užitečnost hasičského zřízení dokazuje se lépe skutky než slovy, ale zájmy hasičské dlužno vždy a všude slušným způsobem hájit.

8. nevyvolávej ve spolku různic, sporů a pohoršení, ale přičiň se kvůli dobré věci, abys všelike neshody přátelským způsobem zamezil nebo usmířil.

9. Máš-li na sobě čestný stejnokroj hasičského dobrovolníka, pamatuj, že nevhodným způsobem a chováním nezpůsobíš hanbu jen sobě, ale zařízení, jehož odznak nosíš.

10. Jsi-li členem hasičské dobrovolnosti, pak se tímto desaterem řiď a pak budeš dobrým hasičským dobrovolníkem.

„O mém dědovi říkali, že to byl přísný velitel, ne jako hulvát, ale přísněj, například když byl hasičský bál a viděl, jak je nějaký člen sboru opilej, tak ho normálně z bálu vyhodil, protože měl na sobě uniformu a mohl svým opileckým chováním zahanbit celý sbor“ (Josef Dubský, 18.1.2022).

„Snažíme se hasičské desatero dodržovat a v rámci vzdělávání a výchovy mladých hasičů klademe důraz na dodržování tohoto desatera“ (Petr Čtvrtečka, 13.3.2022).

„U výjezdové jednotky máme i jiná pravidla, která musíme dodržovat, jako například zákaz pořizování fotek ze zásahu anebo že každý měsíc musíme plnit odborné testy“ (Ondřej Tomášek, 13.3.2022).

4. Souhrn činnosti sboru dobrovolných hasičů Dubenec v roce 2020

„V prosinci roku 2019 se sbor spolupodílel na organizaci rozsvícení vánočního stroměčku u obecního úřadu a následně pořádal vánoční besídku pro děti. V lednu proběhly v hasičské zbrojnici inventury veškerého hasičského majetku“ (Luboš Lesák, valná hromada 2021).

Covidová pandemie vzala jistotu pořádání kulturních akcí pro občany Dubence, jelikož přibývající opatření proti šíření viru byl dubenecký hasičský sbor nucen tyto události přesunout na pozdější dobu či úplně zrušit. Příkladem je tradiční pálení čarodějnic anebo poslední kondiční jízda.

V lednu a v únoru 2020 sbor dobrovolných hasičů vytvořil pro obyvatele Dubence ledovou plochu na pastvinách. V březnu a v dubnu 2020 sbor svou aktivitu rozšířil o výpomoc obecnímu úřadu (včetně okolních obcí v okrsku) s covidovým opatřením, tj. rozvoz ochranných pomůcek pro občany Dubence.¹¹

Od června 2020 už došlo k rozvolňování, a tak se v Dubenci konal tradiční dubenecký pohár v požárním útoku, v červenci se konala Jizerská¹² liga, Východočeská¹³ liga a letní prázdniny se zakončily noční soutěží¹⁴ v požárním útoku.

V září 2020 se hasičský sbor účastnil Dne spolků ve Dvoře Králové nad Labem a také se účastnil mistrovství České republiky ve vyproštění, které proběhlo též ve Dvoře Králové nad Labem. Také v září byl sbor přizván ke spoluporaďování Okresního kola v požárním útoku pro OSH Trutnov, který nakonec proběhl na domácí půdě, tedy v obci Dubenec. Ve stejném měsíci měl sbor dobrovolných hasičů čest nést krajský prapor v Rychnově nad Kněžnou. Tam získal významné ocenění, a to ocenění sboru prvního stupně od Královehradeckého kraje a na okresním zasedání v Maršově u Úpice získal stuhu od hejtmana Královehradeckého kraje pana Jiřího Štěpána za výpomoc spojenou s covidovou pandemií.

Od října roku 2020 se kvůli covidovým okolnostem všechny aktivity sboru do konce roku neuskutečnily, a tak SDH¹⁵ Dubenec v ničem nepokračoval a plány se přesunuly na nadcházející období.

¹¹ Dezinfekce, roušky, respirátory

¹² Jizerská liga je třináctikolová soutěž v požárním útoku, která probíhá v Libereckém a Středočeském kraji. Družstva tvoří dvě kategorie – muži a ženy. Závodí se běhají na sklopné terče a s úzkými hadicemi.

¹³ Východočeská liga je obdobná soutěž jako jizerská liga, jen probíhá ve východních Čechách.

¹⁴ Noční soutěž je soutěž v požárním útoku, která je ale specifická tím, že se běhá v noci při umělém osvětlení, více v podkapitole 5.2.3

¹⁵ Zkratka SDH = sbor dobrovolných hasičů

5. Souhrn činnosti sboru dobrovolných hasičů Dubenec v roce 2021

V lednu a v únoru v roce 2021 hasičský sbor připravoval ledovou plochu na pastvinách pro obyvatele Dubence a pro občany okolních obcí. Během dubna a začátkem května se v zasedací místnosti v hasičské zbrojnici, která primárně slouží jako klubovna, položila nová podlaha. Tu položila firma Fiker, jež vyhrála ve výběrovém řízení.

Začátkem května 2021 dobrovolní hasiči Dubenec svázeli železný šrot. V červnu SDH Dubenec opět pořádal okresní kolo v požárním útoku, kterého se též i zúčastnil a skončil na čtvrtém místě.

Během letních prázdnin se v Dubenci pořádalo několik soutěží, jako například 52. ročník v požárním útoku, Jizerská liga a Východočeská liga či tradiční noční soutěž, která slouží jako událost na zakončení letních prázdnin, poněvadž se každoročně pořádá poslední sobotu v srpnu.

Jako zpestření proběhl první příměstský tábor pro mladé dubenecké hasiče pod vedením Petra Čtvrtečky a Michala Skořepy. Účastnilo se ho 20 dětí. Celá akce byla financována z dotačních prostředků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Příměstský tábor byl věnován hasičské tematice, jako bylo trénování požárního útoku, štafety dvojic či 60m s překážkami, a protože tábor probíhal každý den v týdnu, tak hasičskou zbrojnici v Dubenci navštívili i školitelé první pomoci, kteří se dětem snažili vysvětlit a předvést správnou techniku při poskytování první pomoci.

V září sbor oslavil Den české státnosti a měl tu čest nést krajský prapor v Hradci Králové k ocenění složek integrovaného záchranného systému. V tentýž měsíc se sbor zapojil do spolupořádání pohádkového lesa v obci Dubenec. Procházka lesem za pohádkovými bytostmi je plná dobrodružství, během kterých děti mohou plnit úkoly. Po skončení akce je pro děti u hasičské zbrojnice připraveno občerstvení, které zajišťuje sbor dobrovolných hasičů. Ve 20:00 proběhlo venkovní promítání celovečerního snímku Prvok, Šampón, Tečka a Karel od Patrika Hartla. V říjnu bylo tzv. ukončení sezóny u hasičské zbrojnice a s ním spojené i opékání buřtů pro mladé dubenecké hasiče.

6. Sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec a koncept P. Bourdieuho

Pierre Bourdieu chápe sociální kapitál, jako teorii sítí. Sociální kapitál, dle sociologické encyklopedie, představuje „sumu aktuálních i potenciálních zdrojů, které může určitá osoba využívat díky tomu, že se zná s druhými lidmi. Je to bohatství styků a známostí, které mohou být užitečné“ (Keller, Sociologická encyklopedie).

S tímto konceptem je spojeno i sociální pole, které Bourdieu vymezuje jako „relativně autonomní část sociálního prostoru, která se řídí svými vlastními pravidly a je strukturována vlastním systémem distribuce forem kapitálu“ (Růžička, Vašát 2011: 130). Bourdieuho teze lze vnímat i ve sboru dobrovolných hasičů, a to hned v několika případech. Sbor dobrovolných hasičů má vlastní pravidla, kterými se musí řídit (tj. například příslušnými vyhláškami či etickým kodexem). Dubenečtí hasiči dbají na dodržování hasičského desatera, to znamená, že pokud mohou pomoci druhým, udělají to. Jsou ochotni vstupovat do rozhodovacích procesů a přejímat na sebe zodpovědnost.

Příkladem může být fakt, že dva členové dubeneckého hasičského sboru jsou v zastupitelstvu obce Dubenec, mají dobré vztahy s reprezentací obce a jejími obyvateli a mohou jednat přímo s dubeneckým starostou.

Symbolickým kapitálem, dle Bourdieuho, je „kterákoli vlastnost (kapitál kteréhokoliv druhu – fyzický, ekonomický, kulturní, sociální), pokud je nahlížena sociálními činiteli, jejichž kategorie vnímání jsou takové, že ji dokáží poznat (vidět) a uznat, ocenit. Typickým symbolickým kapitálem, dle Bourdieuho, je čest“ (Bourdieu 1998: 81). Společenské uznání jako forma sociálního a symbolického kapitálu, probíhá nejen v rámci samotného spolku, ale i v rámci širší obce. Příklady symbolického kapitálu a jeho předávání u dubeneckých dobrovolných hasičů je řada. Například Zdeněk Šedivka, který byl velitelem sboru, pomáhal Ondřejovi Tomáškovvi s velitelskými zkouškami a od roku 2008 je velitelem on. Dalším příkladem může být vyznamenání zasloužilého hasiče za jeho celoživotní práci u dobrovolných hasičů, na kterého je nahlíženo s úctou a respektem.

Samotná Bourdieuova teorie jednání říká, že „habitus je vždy přítomen, protože to je systém trvalých, přenositelných dispozic, které při zapojení předešlých zkušeností slouží v každém okamžiku jako matrice vnímání, chápání“ (Bourdieu 1998: 126). „Habitus je generativní a jednotící princip, který z charakteristických vztahových rysů, vlastních určitému postavení, vytváří jednotný životní styl, to jest celek, v němž se sjednocuje volba osob, statků

i praktických činností“ (Bourdieu 1998: 16). Použití habitu vysvětluje i Desmond ve svém výzkumu, ve kterém poukazuje na to, že abychom pochopili, jak si členové hasičské jednotky budují vztah ke své činnosti, musíme sledovat vývoj habitu jednotlivců v čase a v prostoru, jak se primární habitus proměňuje ve specifický¹⁶ (Desmond 2016: 391).

Tuto tezi můžeme vidět i u sboru dobrovolných hasičů a jeho praxe, kdy zkušenější hasiči předávají způsoby činnosti i komunikace mladším či nezkušenějším členům. *„Když jsme s chlapama byli na kondiční jízdě, tak jsme s sebou vzali Honzu, kterému je 18 let, na polní cestu a ukázali mu, jak řídit hasičské auto, aby si to sám vyzkoušel“* (Ondřej Tomášek, 24.3.2022). Stejně tak vedoucí mladých hasičů předává své zkušenosti svým svěřencům.

„Díky svému známému v SDH Sovětice jsme na hasičským plese měli dětský kroužek Sovičky, který si natrénoval zásah“ (Ondřej Tomášek, 24.3.2022).

„Díky svému kolegovi ve sboru, který pracuje v Magrixu¹⁷, si k nim můžeme schovat hasičská auta, protože mají nevyužitelné místo v garážích a nemusíme za to platit nebo opravit zadarmo“ (Petr Čtvrtečka, 13.3.2022).

„Jak byly v Rudniku povodně, tak jsme tam jeli pomáhat, vzali jsme si dovolenou a domluvili jsme se i s výjezdovou jednotkou z Velichovek a jeli jsme jim pomoci. Nevzali jsme si žádné peníze, ani peníze za naftu“ (Ondřej Tomášek, 24.3.2022).

¹⁶ Vlastní překlad.

¹⁷ Magrix je firma v Dubenci, která se zaměřuje na opravu zemědělských strojů.

7. Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce Dubenec

Dle zákona č. 133/ 1985 Sb. o požární ochraně jednotku dobrovolných hasičů zřizuje obec a spravuje ji. Velitele této jednotky, po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje, jmenuje a odvolává starosta obce. Členové jednotky vykonávají činnost na základě dobrovolnosti, ale mohou se do jednotek zařadit i osoby vykonávající tuto službu v pracovním poměru k obci. Obec může zrušit dobrovolnou jednotku požární ochrany jen se souhlasem hasičského záchranného sboru kraje (§ 68 zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně).

Lze tedy říci, že výjezdová jednotka sboru dobrovolných hasičů je zcela rozdílná od sboru dobrovolných hasičů. U dubeneckých hasičů je několik členů, kteří jsou jak ve výjezdové jednotce, tak i v samotném sboru. Základna výjezdové jednotky je dokonce i ve stejné budově jako sídlo sboru dobrovolných hasičů. Každá obec musí mít zabezpečenou požární ochranu dle zákona č. 133/1965 Sb. o požární ochraně, pokud nemá, musí si ji zajistit u jiné obce či u samotného HZS.

Obec Dubenec zřizuje výjezdovou jednotku sboru dobrovolných hasičů a taktéž jednotka zabezpečuje požární ochranu dalším pěti okolním obcím, a to tedy pro obce Doubravice, Lanžov, Vilantice, Litič a samozřejmě pro obec Dubenec. Jednotka má celkem 17 členů (konkrétně 8 velitelů, 7 strojníků a dva hasiče).

Generální ředitelství HZS ČR uvádí, že mezi hlavní úkoly výjezdové jednotky sboru dobrovolných hasičů patří například požární zásah, záchranné práce při živelních pohromách nebo na úseku ochrany obyvatelstva se podílí na evakuaci osob či označování oblastí s výskytem nebezpečných látek (HZS ČR 2014).

Bohuslav Všetečka konstatuje, že když on byl velitel, tak museli plnit výcvikový rok, což znamenalo, že na výjezd mohli jet pouze ti, kteří byli řádně vyškolení a zapsáni ve výcvikovém sešitě. „*Stalo se nám i to, že když jsme jeli k požáru, tak nad Dubencem nás zastavil tehdejší inspektor a museli jsme mu doložit výcvikový sešit a kdo tam nebyl uvedený, tak si mohl vystoupit a k požáru vůbec nedorazit*“ (Bohuslav Všetečka, 17.6.2021).

V únoru roku 2020 členové výjezdové jednotky úspěšně absolvovali kurz Nositel dýchací techniky a pak se už žádná další školení nekonala z důvodu šíření pandemie viru covid-19, pouze si Ondřej Tomášek a Pavel Šimek prodloužili odbornost Velitel. O rok později, tedy v roce 2021, toto prodloužení absolvovali Luboš Lesák, Roman Šorma a Miroslav Voltr (Zpráva o činnosti SDH Dubenec 2020).

V roce 2020 jednotka vyjela celkem na 28 výjezdů, z toho byl například čtyřikrát příčinou požár a 19x krát technická pomoc, ale i jednou planý poplach (Zpráva o činnosti SDH Dubenec 2020).

V roce 2021 proběhl ve výjezdové jednotce kurz první pomoci, a to včetně praktické výuky, kde bylo nasimulováno zhruba 10 zdravotních nehod, se kterými se členové mohou setkat při samotných zásazích, ale i v běžném životě. Ve stejném roce jednotka uskutečnila 26 výjezdů – z toho šestkrát byla příčina požár, 17x technická pomoc, jednou únik nebezpečných látek, ale i jednou planý poplach (Zpráva o činnosti SDH Dubenec 2021).

Začátek měsíce a s ním spojený zvuk sirény znamená, že se členové jednotky sejdou v hasičské zbrojnici za účelem zjištění, zda-li je hasičská technika v pořádku. Probíhá kondiční jízda. Členové jednotky kontrolují, zda naplnili měsíční plán a následně si určí, co se bude dít nadcházející měsíc.

Sbor dobrovolných hasičů půjčuje příslušné automobily výjezdové jednotce. Automobily výjezdová jednotka může například využít v případě potřeby evakuace obyvatel. Jedná se o jakousi vzájemnou reciprocitu, která zajišťuje stabilitu sboru dubeneckých hasičů. „Marcel Mauss popisuje směnu darů jako nesouvislou řadu velkodušných činů, Lévi-Strauss ji chápe jako strukturu, jež směnu přesahuje, jako strukturu reciprocitu, kdy jeden dar vede k protidaru“ (Bourdieu 1998: 123).

8. Pořádání soutěží v požárním útoku a pořádání kulturních akcí

Členové sboru dobrovolných hasičů ctí svatého Floriána jako patrona všech hasičů. Na jeho svátek, tj. 4. května sbor otevírá své dveře pro veřejnost. Návštěvníci mohou prohlédnout a vyzkoušet hasičskou techniku. „*Máme vždycky připravený program pro děti ze školy a ze školky. Děláme pro ně ukázkou techniky a různé soutěže. Například jim dáme masku od dýchacího přístroje a musí se v ní projít po určité trase nebo si můžou zkusit mluvení do vysílačky a když je hezké počasí, tak si můžou zkusit stříkat z hadice*“ (Ondřej Tomášek, 13.3.2022). V uplynulém roce však kvůli opatření proti šíření covid-19 se tradiční Den otevřených dveří SDH Dubenec nekonal.

Eva Krejčí ve své práci uvádí, že pořádání kulturních akcí je s hasičskými sbory spojeno již od jejich samotného vzniku, protože sbory využívají tyto finance ke své další činnosti. Právě pořádání kulturních akcí je velmi významným finančním zdrojem pro hasičské sbory (Krejčí 2012: 46). Mezi nejvýznamnější kulturní akce, které pořádá dubenecký hasičský sbor patří v první řadě hasičský ples, následně hasičské soutěže či pálení čarodějnic.

8.1. Hasičské soutěže v obci Dubenec

Jedna z atraktivních akcí pro občany Dubence a okolních obcí, kterou pořádá sbor, jsou hasičské soutěže, konkrétně v požárním útoku (která je mezi hasiči označována za královskou disciplínu)¹⁸. V loňském roce SDH Dubenec požádalo celkem pět soutěží. Petr Čtvrtečka vzpomíná, že se zahajovalo okresním kolem v požárním útoku, kterého se účastnila v podstatě družstva z okresu Trutnov. Cílem bylo postoupit do krajského kola. „*Vždycky jsme i pořádali okrskovou soutěž, která předchází okresnímu kolu v požárním útoku, ale ta z důvodu šíření covid-19 nebyla*“ (Petr Čtvrtečka, 18.1.2022).

8.1.1. Soutěž o putovní pohár obce Dubenec

Před 52 lety sbor založil soutěž o putovní pohár, která je realizovaná každý rok s trváním až dodnes. V současnosti se jedná o jednorázovou soutěž, která se pořádá jednou za rok. Platí se pouze startovné, které platí soutěžní týmy za účast v soutěži, tj. 200Kč mužský a ženský tým a 150Kč děti. Soutěžila družstva od přípravky, přes mladší a starší žáky až k mužským a ženským týmům. Družstva dětí mimo požárního útoku soutěžila i ve štafetě

¹⁸ Tato disciplína se totiž nejvíce podobá činnosti výjezdových jednotek při zásahu.

dvojic¹⁹. Petr Čtvrtečka uvádí, že se řádově účastnilo 15 družstev dětí. V kategorii mužů a žen obhájil SDH Dubenec první místa.

„Díky, i když slovo díky není moc na místě, covidové situaci bylo omezeno pořádání soutěží, kde byly napsány jakýsi pokyny, že například nemohl být skutečně zahajovací nástup družstev (což bylo někdy do dubna května, kdy se tedy soutěže pořádali bez nástupu) nebo dokonce družstva jezdila přímo na start na čas, aby se nepotkávala. U nás víceméně v tu dobu byla klika, že už tyto restriktce neplatily, takže se 52. ročník o putovní pohár obce Dubenec pořádal standardně s řádným nástupem a tím, že předtím soutěže byly omezené, tak byla poměrně velká účast, protože se jednalo o jednu z prvních soutěží v roce 2021, která už nepodléhala žádnému proti-covidovému omezení“ (Petr Čtvrtečka, 18.1.2022).

Během této soutěže proběhla sbírka na Moravu, kterou zasáhlo tornádo a vybralo se 11.600Kč.

„Ale kdysi to bylo úplně jiný, než co můžeš vidět teď. Kdysi jsme při požárním útoku měli vyztužený železný helmy, stejnokroj s páskem, kde byla sekyra. Kád' byla zabudovaná v zemi, takže možnost nalejvání nebyla. Rozdělovač neměl žádný kohouty, takže to vypadalo tak, že nejdříve nastříkal jeden proud a až potom ten druhý. Čas okolo minuty byl velký úspěch, dneska ti kluci běhají s přehledem 16 sekund“ (Bohuslav Všetečka, 17.6.2021). Pan Všetečka uvedl, že první putovní pohár z domácí soutěže vybojovali až po 12 letech od založení, poněvadž musí tým soutěž vyhrát třikrát za sebou, a to se jim nedařilo.²⁰

V hasičské kronice Josef Bouz píše, že v roce 1970 se konaly první požární přebory o putovní pohár Dubence. Putovní pohár byl broušený z křišťálového skla v ceně 600Kčs, na který JZD Dubenec přispělo částkou 500Kčs. K samotné soutěži se dostavilo 17 sborů s předepsanou vlastní výzbrojí, ze sousedního okresu Náchod se zúčastnily sbory Hustířany, Velichovky a Vilantice. Den před soutěží se na cvičiště dostavilo 37 dubeneckých občanů, kteří měli za úkol připravit bránu, tribunu, stánky, stožár pro vlajku, parkoviště či sociální zařízení. Následující den, tedy 26.7. 1970, přijeli členové okresního výboru s rozhlasovým zařízením a časoměřiči. Blížila se 13. hodina a dechová hudba OB Velichovky za vedení kapelníka Františka Ryby z Chotěborek přispěla dvěma či třemi pochody k zahájení

¹⁹ Štafeta dvojic je disciplína, kde soutěží pět soutěžících, první z nich je velitel, první dvojice roztáhne hadici a připojí ji na hydrant, druhý na ni připojí proudnici. Druhá dvojice odpojí proudnici, přeloží hadici a odpojí od hydrantu, druhý musí smotat hadici.

²⁰ Znamená, že tři roky za sebou musí stejný tým vyhrát první místo, aby putovní pohár získal.

požárního přeboru o putovní pohár. Za dvě hodiny soutěž skončila a byl vyhlášen vítěz – družstvo Mladé Buky, který si odvezl křišťálový putovní pohár (Dubenecká hasičská kronika).

8.1.2. Jizerská a východočeská liga

Jizerská a východočeská liga jsou ligové soutěže v požárním útoku. Družstva tvoří dvě kategorie, tj. mužská a ženská družstva. Závody se běhají na sklopné terče s úzkými hadicemi a před soutěží se musí kontrolovat materiál, jestli splňuje pravidla a taktéž se musí měřit hadice.

Od klasické pohárové soutěže se ligové liší v tom, že musí být zabezpečeno i občerstvení. *„Jde o to, že ligy mají své sponzory, Jizerka má sponzora pivo Rohozec a Východočeská pivo Litovel, a tak musíme na závody zajistit sudy tohoto piva a nečepovat jiný“* (Ondřej Tomášek, 13.3.2022).

Během pořádání proběhla sbírka na Moravu, kterou zasáhlo tornádo a vybralo se 5 tisíc korun.

8.1.3. Noční soutěž

Poslední víkend v srpnu se zakončuje soutěžní turnus noční soutěží. Je specifická tím že sice probíhá v noci, ale po celé dráze je umělé osvětlení. Není to tedy klasická noční soutěž, která se koná v okolních vesnicích, při níž je použito osvětlení pouze na přípravu na základně, při startu je zhasnuto a soutěžící mohou běžet požární útok jen s čelovkami. *„Dubenec patří k prvním sborům, které začaly noční soutěž pořádat“* (Ondřej Tomášek, 24.2.2022).

„Jedná se tedy o požární útok při umělém osvětlení a důvod je zcela jasný. Na tuto tradiční soutěž jezdí týmy z celého kraje i týmy z celé republiky. Pravidla této soutěže jsou trošku rozvolněny v tom smyslu, že družstva mohou mít požární stroj jakékoliv kubatury, jakékoliv hadice (tzv. široký i úzký). A proto se přisvětluje dráha, protože i když se běhá v noci, tak útoky jsou velice rychlé, takže z hlediska bezpečnosti právě dráhu přisvětlujeme“ (Petr Čtvrtečka, 18.1.2022).

8.2. Hasičský ples

Hasičský ples patří k nejnavštěvovanější kulturní akci v obci Dubenec, který se koná v restauraci s názvem Penzion Na Faře.

Plesy pořádaly každý rok, kdysi v místní hospodě, která měla i sál, a byla ohromná účast, třeba i 200 lidí, takže se nedalo skoro ani tancovat. „*Hospoda, jak je dnes obchod, měla malý sál, tak jsem si musel přinést i svůj stůl z domova, abych si měl kam sednout a kam odložit pití. Dnes se už plesy pořádají Na Faře, kde je o hodně větší sál*“ (Bohuslav Všečetka, 17.6.2021).

Každoročně se prodávání lístku ujímá hospodářka Libuše Šimková. Dobrovolní hasiči shromáždí bohatou tombolu už od Nového roku, do které mohou přispět i občani obce Dubenec, ale i obyvatelé okolních vesnic. Využívají svůj sociální kapitál, neboť oslovují své známé, aby přispěli sponzorským darem do tomboly. Ve výhře v tombole výherci nenajdou propisky či reklamní sešity. Ondřej Tomášek konstatuje, že ceny cen jsou okolo 100Kč a je celkem okolo 500 cen v hodnotě 90 tisíc korun. Na plese v roce 2019 mezi hlavními cenami byla televize či gril (Ondřej Tomášek, 24.2.2022). Celá organizace padá na sbor dobrovolných hasičů.

Hasičský ples je nejužitečnější kulturní akcí, kterou sbor pořádá, neboť se vybírá vstupné a jediné náklady jsou určeny na živou kapelu a na pronájem sálu. Členové sboru dobrovolných hasičů (včetně výjezdové jednotky) jsou po celou dobu plesu ve stejnokroji.

V roce 2021 se hasičský ples nekonal, protože platila opatření proti šíření covid-19 a tak sbor přišel o své příjmy ve výši 35 tisíc korun (Valná hromada, 2021).

8.3. Poslední kondiční jízda

Na závěr roku sbor dobrovolných hasičů obce Dubenec pořádal poslední kondiční jízdu, která se konala po roční pauze. Probíhá vždy poslední den v roce, tj. 31.12. na Silvestra v dopoledních hodinách. „*A samozřejmě po roční covidové pauze to mělo velký úspěch. Celkem se této jízdě účastnilo 43 vozidel ze 24 různých sborů a se 174 hasiči*“ (Petr Čtvrtečka, 18.1.2022). Trasa kondiční jízdy byla z obce Dubenec na Miletín, přes Dvůr Králové nad Labem do města Jaroměř, ze kterého se jelo zpátky do Dubence.

Cílem akce bylo vyzkoušení spolupráce mezi různými jednotkami sborů dobrovolných hasičů dle připraveného itineráře, na níž se prověřila primárně komunikace mezi vozidly a řídičské dovednosti včetně časového plánu (Zpráva o činnosti SDH Dubenec 2021).

8.4. Pálení čarodějnic

Pálení čarodějnic je jednou z vesnických tradic, kde i Dubenec není výjimkou. Tradiční pálení čarodějnic probíhalo „na pastvinách“, jehož hlavním organizátorem byla obec právě ve spolupráci s dubeneckým hasičským sborem. Na pastvinách nesměla chybět obrovská hromada větví a dřeva, vrchol kupy zdobila vyrobená čarodějnice.

Již třetím rokem se ale organizace čarodějnic plně chopil hasičský sbor a celá akce se přesunula k hasičské zbrojnici, kde se 30. dubna staví hranice. Celá slavnost je doprovázená programem pro děti, včetně opékání špekáčků.

8.5. Hasičské slavnosti

Nejnákladnější akcí, kterou pořádal hasičský sbor byly hasičské slavnosti. Musela se platit veškerá živá kapela a občerstvení. „*Obrat z této akce byl okolo 250 tisíc, ale když jsme zaplatili hudbu a další věci, tak nám zbylo necelých 20 tisíc*“ (Petr Čtvrtečka, 13.3. 2022).

Vstupné na slavnosti bylo 110Kč a celodenní program byl obohacen o dětský den. V rámci něj si děti mohly nechat něco namalovat na obličej, byly připravené dětské soutěže a byla i možnost jízdy na koni. Ve 14:00 byla pro děti připravená ukázka městské policie se psem. Od 18:00 hrála živá hudba jako Vendeta, Kiss, Zakázaný ovoce, Morčata na útěku.

„*Během covidu jsme slavnosti nemohli pořádat, takže naposledy proběhli v roce 2019. Doufáme, že letos už budeme moct, poněvadž budeme slavit výročí 110 let od založení sboru*“ (Petr Čtvrtečka, 13.3. 2022).

9. Požární sport

Požární sport je u dubeneckých hasičů nedílnou součástí náplně činnosti. Vedoucí mládeže Michal Skořepa a Petr Čtvrtečka vzdělává a vychovává mladé hasiče v požárním sportu už několik sezón. Sport je sociální konstrukt, jak tvrdí Sekot, neboť je aktivitou vznikající a vyvíjející se ve vzájemném soužití lidí (Sekot 2003: 9). Mladí hasiči se scházejí každý čtvrtek v 16 hodin u hasičské zbrojnice, kde si v jarních a letních měsících trénují požární útok, štafetu dvojic či 60m s překážkami. Během podzimu a zimy se spíše zaměřují na správnou techniku, vzdělávání v oblasti první pomoci nebo na správné vázání uzlů.

Vládní opatření proti šíření nákazy covid-19 zapříčinila, že kroužek nemohl probíhat, tak se přesunul do on-line prostoru. Děti musely plnit různé soutěže a doplňovačky s hasičskou tematikou. Vedoucí motivovali děti k pohybu a ke cvičení. *„U mnohých se to nedařilo a narostly nám zejména do šířky a s fyzikou to nebylo nijak světové, ale z hasičských dovedností našťástí tolik neztratily“* (Michal Skořepa, valná hromada). První prověrkou po covidové pauze bylo okresní kolo, kde mladší družstvo skončilo na třetím místě.

Mužský „A“ tým se v roce 2020 účastnil soutěží Jizerské a Východočeské ligy. V té Východočeské se umístili na desátém místě, v Jizerské lize na šestém. *„Před příjezdem na soutěž jsme se každý v týmu museli testovat antigenními testy“* (Martin Voltr, 13.3.2022).

V roce 2021 se zúčastnili též Jizerské a Východočeské hasičské ligy. Ve Východočeské lize se týmu „A“ příliš nedařilo a celkově obsadili 11. místo. Na Jizerské lize bylo medailových umístění hned několik. První místo v Dubenci a Dnebohu, druhé místo v Tanvaldu, Malé Skále, Košťálově a Borovnici. Třetí místo v Benešově u Semil a Sychrově. Po těchto stabilních výsledcích v průběhu celé sezóny se stali vítězi celé Jizerské ligy.

Mužské družstvo „B“ vzniklo na základě motivace, aby podpořili dorostence. Taktéž v roce 2020 se „béčko“ účastnilo deseti soutěží. Zúčastnili se okresního kola v požárním sportu, kde skončili na třetím místě. V roce 2021 tým pozměnil sestavu a následně se účastnil 15 soutěží, kde se pohybovali v první třetině soutěžních výsledků. Účastnili se okresního kola v požárním sportu, kde skončili na čtvrtém místě. Díky SDH Libňatov, kteří odstoupili z postupu, se „béčko“ posunulo na třetí místo a jelo na krajské kolo v požárním sportu, kde skončilo na pátém místě. *„Přes všechny vydařené a nevydařené závody máme největší úspěch v tom, že máme v týmu nejrychlejšího proudaře v Královéhradeckém kraji, Petra Čtvrtečku mladšího s časem 27,77 sekund“* (Petr Čtvrtečka, valná hromada).

10. Závěr

Sbor dobrovolných hasičů je nedílnou součástí obce Dubenec a je nositelem kulturního dění v celé obci. Přestože v obci působí například myslivecký spolek či Sokol, který se primárně zaměřuje na volejbal, oproti hasičskému sboru nejsou moc aktivní. Myslivecký spolek pořádá myslivecký ples a pomáhají se zajištěním soutěží při dětském dni v Dubenci. Dále v obci funguje spolek včelařů, který je aktivní hlavně ve spolupráci se základní školou.

Z mého výzkumu je zřejmé, že činnost dubeneckých hasičů je rozprostřena do třech úrovní – kulturní, sportovní a požární. V rámci kulturní činnosti hasičský sbor pořádá společensko-kulturní akce, jako je hasičský ples, hasičské slavnosti nebo pálení čarodějnic. Ve sportovní činnosti je zahrnuto i vedení mládeže, v nichž se dobrovolní hasiči zabývají požárním sportem. U mladších dětí sbor využívá i činnost výchovnou, jako je branná či vědomostní. Na úrovni požární ochrany, která probíhá ve spolupráci s obcí, sbor působí jako výjezdová jednotka a tuto ochranu zabezpečuje dalším pěti okolními obcím.

Příkladem, kdy se hasičský sbor stará o občany, je jakási preventivní činnost. Dříve šlo o kontroly komínů (dnes se už kontrola nedělá a tato činnost je nahrazena formou inzerce v dubeneckých novinách či na sociálních sítích s odkazem na externí kominíky). Dalším příkladem je pomoc dubeneckých hasičů při vypumpování studně nebo napouštění bazénu, a to se svolením obecního úřadu, protože k této činnosti se využívá obecní technika. Pro dubenecké občany sbor dobrovolných hasičů běžně zajišťuje svoz nebezpečného odpadu či železného šrotu.

Činnost dobrovolného hasičského sboru se však během covidové pandemie rozšířila. Hasičský sbor musel do své práce zahrnout i aktivity spojené s rozvozem ochranných pomůcek jako jsou respirátory a dezinfekce pro dubenecké občany, ale i pro občany okolních vesnic.

Pandemie covid-19 měla na činnost dobrovolných hasičů v obci Dubenec následující vliv. Neovlivnila zásahovou činnost výjezdové jednotky, nicméně ta kvůli opatřením proti šíření viru přišla o řadu školení. Hasiči museli mít také během zásahu nasazené roušky.

Významnější dopady pandemie se projevily v kulturních, společenských a sportovních aktivitách spolku. Jak ukázal výzkum, sbor nemohl během covidové krize pořádat hasičský ples, který je nejudělečnější kulturní akcí, přesto sbor nepocítil finanční výpadky. Dle Petra Čtvrtečky „něco zlé je pro něco dobré“ a členové sboru dobrovolných hasičů využili nový

zdroj financí, to znamená, že se členové sboru naučili žádat o dotace z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (Petr Čtvrtečka, 24.3.2022)

Dopady covidového opatření byly největší v požárním sportu. Tréninky mladých hasičů se přesunuly do on-line prostoru. Ačkoli vedoucí se snažili děti motivovat k pohybu, tvořili pro ně různé hry a doplňovačky s hasičskou tematikou, osobní setkání to nenahradilo. Vedoucí mládeže Michal Skořepa uvádí, že se mnohým nedařilo zapojit a děti velmi přibraly na váze a jejich fyzická kondice poklesla, nicméně hasičské dovednosti našťástí tolik neztratily (Michal Skořepa, valná hromada).

Po květnovém rozvolnění roku 2021 se hasičský sbor ujal pořádání hned pěti soutěží v požárním útoku, a protože to byly jedny z prvních soutěží po rozvolnění bez probíhajících opatření, byla hojná účast, jak mezi soutěžícími, tak i mezi diváky. Během trvajících opatření proti šíření covid-19 nemohl být na hasičských soutěžích slavnostní nástup realizován, družstva jezdila na čas a během účasti musela být družstva ve svých stanech, kde byla oddělena od ostatních, aby se zamezil kontakt mezi soutěžícími.

Společenské uznání jako forma sociálního a symbolického kapitálu probíhá nejen v rámci samotného spolku, ale i v rámci širší obce. Příkladem je udělení vyznamenání zasloužilého hasiče za jeho celoživotní práci u sboru dobrovolných hasičů, na kterého je nahlíženo s úctou a respektem.

Z terénního výzkumu Evy Krejčí vyplynulo, že sbory dobrovolných hasičů v Bohuslávkách, Oprostovicích, Radslavicích a Týně nad Bečvou patří mezi aktivní sbory. Jejich vliv na kulturní život obce je velký. „Bez dobrovolných hasičů a jejich aktivit by vesnice ztratily kulturní vyžití a také část své identity, protože dobrovolní hasiči jsou neodmyslitelně spjatí s českými vesnicemi“ (Krejčí 2012: 91) a dubenečtí dobrovolní hasiči tomu nejsou výjimkou. Jak uvedl Petr Čtvrtečka „*bez nás by v Dubenci nebyl žádný společenský život a obec by bez nás těžko fungovala*“ (Petr Čtvrtečka, 18.11.2021).

11. Použitá literatura

- 1) Bourdieu, P. 1998. *Teorie jednání*. Praha: Karolinum.
- 2) Bouza, J. 1970. *Dubenecká hasičská kronika*. Uložená v hasičské zbrojnici v obci Dubenec.
- 3) Česká republika. Zákon č. 133 ze dne 17. prosince 1985 o požární ochraně, in Sběrka zákonů České republiky.
- 4) Desmond, M. 2016. *Becoming a Firefighter*. *Ethnography* 4: 387-421.
- 5) Desmond, M. 2011. *Making Firefighters Deployable*. *Qualitative Sociology* 1: 59-77.
- 6) Eriksen, T.H. 2008. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Portál.
- 7) Hasiči Dubenec 2012. *Založení českého hasičského sboru dobrovolných hasičů v Dubenci*. Dostupné z: <https://hasici.dubenec.cz/historie/zalozeni-ceskeho-sboru-dobrovolnych-hasicu-v-dubenci> [17.6.2021].
- 8) Hasiči Dubenec 2020. *Zpráva o činnosti SDH Dubenec 2020*. Uložena v hasičské zbrojnici v obci Dubenec.
- 9) Hasiči Dubenec 2021. *Zpráva o činnosti SDH Dubenec 2021*. Uložena v hasičské zbrojnici v obci Dubenec.
- 10) Hasiči Pstruží 2007. *Zasloužilý hasič*. Dostupné z: <http://sdh.pstruzi.cz/zaslouzily-hasic/> [9.2.2022].
- 11) Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- 12) Keller, J. 2020. *Sociologická encyklopedie*. Sociologický ústav AV ČR. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kapit%C3%A1l_soci%C3%A1ln%C3%AD [29.3.2022].
- 13) Krejčí, E. 2012. *Role dobrovolných hasičů v životě vesnické komunity na příkladě obcí Bohuslávky, Oprostovice, Radslavice a Týn nad Bečvou*. Brno: Masarykova Univerzita. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/qmsnb/Magisterska_diplomova_prace._pdf.pdf?fbclid=IwAR3W0UGuINjMD9IE1as1BtzP8oOp2tLbsLzcmKhQKhg8JvhtptzBcpd_sxU [17.6.2021].
- 14) Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství HZS ČR 2014. *Metodika pro zřízení jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí*. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/metodika-zrizovani-jsdho.aspx> [17.6.2021].
- 15) Nichols, B. 2010. *Úvod do dokumentárního filmu*. Praha: Akademie múzických umění.

- 16) Nitra J., 2020. *Pompiéři, požárníci, hasiči: dějiny českého hasičství, 2. aktualizované vydání*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton.
- 17) Novotná, H., O. Špaček, M. Šťovíčková 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií.
- 18) Petráň, T. 2011. *Ecce Homo: Esej o vizuální antropologii*. Pardubice: UPCE.
- 19) Růžička, M., P. Vašát 2011. *Základní koncepty Pierra Bourdieho: pole - kapitál - habitus*. Dostupné z: Antropoweb, Dostupné z: <http://antropologie.zcu.cz/zakladni-koncepty-pierra-bourdieu-pole-kapitalhabitus> [24.3.2022].
- 20) Sekot, A. 2003. *Sport a společnost*. Brno: Paido.
- 21) SH ČMS 2016. *Směrnice hry Plamen, metodická pomůcka pro vedoucí a instruktory*. Praha.
- 22) SH ČMS 2017. *Stanovy SH ČMS*. Dostupné z: <https://www.dh.cz/images/Dokumenty/Vnitroorganizacni/stanovy-sh-cms-2017.pdf> [13.6.2021].
- 23) SH ČMS 2019. *Příručka funkcionáře sboru 2019*. Dostupné z: <https://www.dh.cz/index.php/usek-vnitroorganizacni/dokumenty/917-prirucka-funkcionare-sboru> [17.6.2021].
- 24) Volšička, K. 1999. *Historie obce pod Kozamberkem – DUBENEC*. Dubenec: Obecní úřad.